

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagois)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranger, 2'50

ULLADA POLÍTICA

ACABADA ó no acabada, qu' en això no van gayre d' acort las notícies telegràfiques, la huelga de Bilbao ha rebut un gerro d' aigua freda ab la continuació de les festes que á conseqüència del conflicte obrer deguerem forzosament ser suspeses.

Quin contrast!... Ahir: Las tropas ocupan tals y tals sitis... Ha arribat més caballeria... Tres mil obrers han celebrat un meeting, en el qual s' han pronunciad discursos violentíssims...

Avuy: La ria ofereix hermós aspecte... Las embarcacions empavessadas abundan... Ha sigut molt aclamat el balandro A... També ha obtingut no poches aplausos el balandro B... L' entusiasme es general...

De totes maneres, sigui afectada, sigui verdadera aquesta tranquilitat que semblan transparentar les darreras notícies, es indubitable que la huelga del Nord camina rápidament al seu desenllàs.

*

Ja hi son.

Parlo de les dissidències que en el seno del ministeri han aparescut.

Hi ha ministres que's barallan, guardant per ara les formes, per qüestions purament d'amor propi. Pero, e tre altres, el motiu de la discordia es ja més grave y trascendental.

Sembla-y'm veig obligat á dirho aixís, perque per ara la serp no fá més que bellugarse per sota l'herba—sembla que la roca abont la nau ministerial ha d'estrellar-se, y en això s' han cumplert els nostres vaticinis, la qüestió religiosa.

Era de preveure. En tant no desapareixin certs obstacles que tothom senyalab al dit, el problema religiós no's resoldrà á Espanya si no de per riure. Una embasta aquí, un pegat allà, y als quatre días tot espatllat altra vegada com si res no s'hagués fet.

El remey, perque resulti eficàs ha de ser radical, y anar-se á imaginar que ab les actuals institucions pot arribar-se á obrir pas cap classe de radicalisme, es somiar truytas.

Per això es que al ministeri hi ha avuy mar de fondo. Alguns consellers responsables troban que's propòsits d'en Romanes, evidenciats a la R. O. sobre'l matrimoni civil, son massa atrevidots. Altres opinan que'l comte va per bon camí y'l jalean y li donan ayre.

Resultat probable d'aquest comensament de discordia?

Que's ministres titllats de radicals haurán de arrigar velas, y si no ho fan rebrán la cessantia... y's trenta mil ralets corresponents.

¿Que no?... Ja veurán com el temps s'encarrega de confirmar el diagnòstic.

*

En lo de Cuba no hem adelantat un pas. Els mateixos duptes, las mateixas vaguetas que l'altra senmana.

Que'l moviment pot donar-se per fracassat; que acaba de sublevarse'l departament Oriental en pes; que's Estats Units no tindrán més remey que intervenir; que la intervenció dels Estats Units es poc menos que impossible... Es á dir, una de freda y una de calenta, una de blanca y una de color de catxumba.

¿A qui creure, donchs?... A ningú. Mentre las notícies no'n arribin més concretas

y degudament garantisades, lo més prudent es lleigir-ho tot, vingui de la dreta, vingui de la esquerra, y somriure filosòficament, pensant que un dia ó altre s'farà la llum y acabaré per saber, sota del moviment que agita avuy la perla de las Antillas, qué es lo que realment hi ha.

PIF-PAF

Si duptas, calla.—Zoroastro.

En Salmerón á Plombières

MM. CLEMENCEAU y JAURÉS, saludant al gran espanyol:—Vosté, don Nicolau, cada dia més solit.

EL SR. SALMERÓN:—Y més solidari.

setembre del 68 havíen promés abolir, y's que des de aquella fetxa han anat entrant en l'ús de la rahó, rendint tribut á las conviccions republicanes. Tenim, donchs, una llarga història, y'na glorié de poder afirmar que no ha sigut mai tacada per cap acte desdòr, per cap claudicació, ni tan sois pera cap mira utilitaria.

Aquí està la nostra col·lecció composta avuy de 1948 números elaborats carinyosament, senmana darrera de senmana, sense escoltar altra veu que la de la conciència honrada, sense respondre á altre impuls que al del amor á las ideas republicanes, sense inspirarnos en altre fi qu' en l'afany d'honorar y ferlas prosperar.

Y hem hagut de batre's sempre en las primeras filas, algunas vegadas sols. Sense treva ni descans hem lluitat en contra de la monarquia, en contra de la reacció, en contra del clericalisme, en favor de la Democracia, de la República, de la Llibertat del pensament, y de la millora y redempció de la classe obrera... de la classe obrera, l'eterna explotada, no ja sols dels burgesos, sino dels fartsants, que ab sols exagerar la nota demagògica l'embauan y abusan de la seva candidàs y fan negoci ab la seva bona fé. No's dirà may que LA CAMPANA DE GRACIA haja comés tan repugnant indignitat. Al contrari: á certas llagás envenenadas no hem vacilat en aplicarhi 'l canteri de la reflexió y del bon sentit, y si de moment això 'ns ha valgut protestas y agravis, al últim se 'ns ha donat la rahó.

Hem hagut de lluitar també—y ab no poca pena—contra molts de nosaltres corregionalistes, quan hem cregut que anaven extraviats. Ho ferem contra 'ls intransigents del període revolucionari—antecessors dels anti-solidaris de avuy—quan ab sas intemperancies y ab sas rebeldies comprometíen l'exit de la sabia política del Directori compost dels Srs. Pi, Figueras y Castelar, que ab la norma de benevolència ab el partit radical de la monarquia saboyana y ab la coalició electoral de 1872—una cosa semblant á l'actual Solidaritat—acarrejaren l'aventímen de la República.

Lluyarem també durant el període republicà contra 'ls alborotadors, els discols, els insensats y 'ls parricides que s'aisaren en contra la seva propia mare, y que rendiren les armes el dia següent que un general desatentat hagué disolt la Constituent republicana.

Lluyarem contra 'ls que—restablert el trono borbònic—optaren per la comoditat de un retrairment electoral que no podia conduir més que á la disolució del partit, y anarem á las urnas, vejentnos perseguits y empresonats, pero trayent triomfant la candidatura de Castelar.

A Castelar el seguiren plens de fé, sense renunciar empero á les reivindicacions revolucionaries, y li seguirerem fidelis á despit de haver sigut objecte de desatencions, per causa de nostre carácter independent y poch propens á l'adulació. Per espay de més de dotze anys, ab tot y haver romput las nostres relacions personals ab el jefe, secundarem llealment la seva política. Y tan sols quan aconsellà als possibilistes que donguessim els nostres votos als candidats monàrquics, en contra dels demés republicans, que per fi havíen acceptat el mètode electoral, ens separarem d'ell resoltament, y no pera formar un nou bando—que això de forjar y dirigir fraccions no ha entrat mai en els nostres cálculs, ni s'ávè tampoc ab els nostres gustos—sino pera proclamar ja desde llavoras l'absoluta necessitat de la Unió republicana.

Si la vanitat fos compatible ab la nostra habitual modestia, ens envaniríam de haver sigut els iniciadors de una gran idea, que trobá per fi realisació en la memorable Assamblea de 1903 y que avuy alguns s'empenyen en destruir y aniquilar, per obcecació ó per altres móvils encare mènys dignes. Pero ja tot s'ávè posant en clar, ja á la fi s'farà la plena llum, que bé diu l'adagi català: «La veritat sempre sura.»

*

En tots els nostres esforços de treballadors del ideal, no hem aspirat mai a altra recompensa que la satisfacció íntima de la nostra consciència. Ab la convicció del cumpliment del deber ens hem donat per pagats i satisfechs. Sols una vegada—l'any 79—ambicionarem la representació en Corts, perquè erem joves i la empresa era difícil. Lluyarem ab sufragi restringit per Tarrassa-Sabadell, que llavors formaven un sol districte, vencerem y's estafaren l'acta.

Si després de realisada la Unió republicana 'ls nostres amics tarrasencs [proclamaren] la nostra candidatura, ens decidirem a acceptarla, més que pel desitj de guanyar, per l'afany de constituir en aquell districte un formidable bloc republicà que acabés ab les iniqüitats i les vergonyes del caciquisme. Fou aquella, com totes les nostres, un'obra de treball y no de profit. Si l'profit perseguissim, no hauríem en aquella mateixa ocasió desenyat les vivas instàncies de molts y valiosos elements, empenyats en continuar el nostre nom en la candidatura de Barcelona, que tenia assegurat l'èxit. Preferírem anar a Tarrassa, ahont la victòria era problemàtica; però ahont havíam de trobarhi, en canvi, la satisfacció de guanyar per la República un nou districte, o sisquera la d'assegurar als nostres correligionaris el govern municipal en les més importants poblacions de la comarca.

L'únic càrrec que havíem desempenyat es el de regidor de Barcelona. El partit ens envia al Consistori a matar una dissidència, millor que dissidència, una erupció purulenta que feia algú temps li havia sortit al possibilisme barceloní y que amenaçava pendre proporcions espantoses, mercès a l'influència municipal utilitzada sense escrúpuls. Anarem al Ajuntament com a guardia-civil, y quan deixarem al cap de colla sarauhista en el banc dels acusats, complerta ja la nostra missió, ens entornarem a casa als quinze mesos d'haver prèss posseït del càrrec. Y lo qu'és dels sarauhistes no se'n ha tornat a parlar mai més.

Aquest es en compendi el nostre històrial. Qui tingui res que objectarhi que parli.

Lo que no podem consentir es que un dia y altre se'n insulti y se'n diami, com si trenta sis anys vida pública honrada, lleal, regida suls per l'austeritat y l'abnegació, pogués tacarse ab la mala baba de unes quantes dotzenes de miserables.

Y tot per què?

Per haver tingut necessitat una vegada més de donar als bons republicans el crit d'alerta, quan hem vist en perill l'obra redemptora de la Unió republicana, compromesa pels que anteposen el seu orgull y las seves vanitats, ambicions y concupiscències, al bé de la causa; pels que afectant repugnàncies que avans no conegueren per negar-se a entrar en un moviment el més temible, el més revolucionari que s'ha concertat mai contra la monarquia, al combatre'l sols ab medis passionals y ab una duplicitat asquerosa, secundan manifestament l'obra dels governs monàrquics.

Un càrrec se'n pot fer y se'n fa, que 'ns apressurém a recullir: «Com, vosaltres—se'n diu—que tant contribuïreu al enlairament de 'n Lerroux, avuy el combatiu ab tanta sanya?»

Es veritat; nosaltres contribuïrem com el que més al enlairament d'un home, quan afectava ser un home molt distint del d'ara; quan el veyam modest y animós y abnegat y actiu; quan en les grans recepcions que 'l poble tributava a 'n Salmerón s'amagava entre la multitud pera no sostenre el més mínim aplauso al ilustre jefe; quan no tenia tendències a la dictadura, ni al personalisme; quan no havia dit encare qu'ell ho havia fet tot y s'ho mereixia tot; quan no s'havia queixat de portar a tothom a coll, olvidant qu'era tots nosaltres els que l'portavam a coll a ell; quan no havia tirado las muletas, ni aspirava a la conquesta de Barcelona, com si la gran ciutat, la primera d'Espanya pel seu esperit independent y per les seves tendències progressives, sigués una estancia de les Pampas ab les seves remades de moltòns, oberta a la conquesta d'un cacich indio; l'enlairarem mentres no ensenyá l'orella.

Per rahons de prudència y animats de l'esperança que rectificaria 'ls seus errors, sapiguerem dissimularlos; pero 'ns ha anat ensenyant successivament tantas claudicacions, tantas caygudas, tantas inconseqüències, tantas perfidias, que 'ns consideraríam indignes de nosaltres mateixos, si no 'ns dediquessim, com ens dediquem, a desenmascararlas.

Podíam passar perquè en les primeres eleccions qu'ell dirigió com a àrbitre, —les últimes municipals —sacrificés a la fatlera insensata de imposar una determinada candidatura, la unitat del partit, reduint a la meytat els 35,000 vots que havíam conseguit en 1903, quan encare 'l Sr. Lerroux anava ab les muletas. A la fi, allí tenia remey ab la bona voluntat de tots.

Pero lo que no poguerem admetre es que després de haver contribuït a constituir el moviment de Solidaritat catalana, per motius purament personals (estim disposats a demostrarlo puntualsits) se declarés enemic de aqueix moviment, quan aquèst significava la victòria més gran conseguida pel nostre jefe y els dignes diputats y senadors de la minoria republicana que, a diferència del Sr. Lerroux, combateren la Lley de Jurisdiccions, quan, per obra de la nostra forsa degudament dirigida, la simpàtica bandera de l'autonomia regional y municipal, passava de les mans regionalistes a les mans republicanes, y eram per aquest mer fet nosaltres els directors y 'ls àrbitres de una gran y una rudíssima companyia no ja sòls catalana, sino nacional, contra les oligarquías, el caciquisme y el règim monàrquic.

Això no's pot admetre.

Que 'l Sr. Lerroux haja obrat com ha obrat per obcecació, per passió, per càlcult, per interès... [tant se val!] Els resultats son sempre 'ls mateixos. El govern y sòls el govern de la monarquia s'ha de fregar les mans de gust al contemplar l'espectacle que està donant a Barcelona.

Pero encare no som allà ahont aném.

La característica del poble català es l'esperit reflexiu, y lo que veiem nosaltres avuy, serens, imperturbables, fidelis a les nostres tradicions de vigilància, al darrer ho veurà tothom.

Y fins aquella tarregada—que avuy a falta de de-

fensa ens va tirant a sobre—moguda per una santiota ratxada de veritat, caurà sobre 'ls ulls del qui tan inconsideradament y ab tan mala sombra la maneja.

Y no serà aquesta la primera volta que 'l poble republicà de Catalunya reconeixerà que LA CAMPANA DE GRACIA ha sigut previsora y li ha dit la veritat.

P. K.

El qui abusa de tot, s' exposa a no poder usar de res.***

CAMÍ DE REDEMPCIÓ

PÀGINAS tristes son les que s'han escrit aquests últims dies a Bilbao, a Santander y altres comarcas del Nort d'Espanya ab motiu de las vagas obreras.

Ab tot y tenir els miners bilbains tota la rahó—segons parer de una gran part de la mateixa premsa ministerial—quan ha vingut l' hora de ferla efectiva s'han trobat ab lo que 't troba sempre 'l desvalgut treballador: ab l'hostilitat dels poders públics, y ab la presència de forces imponentes servint de salvaguardia al capital.

Y es que sempre, en totes las ocasions—tal es la manera de ser del present règim—el capital, fins en els conflictes dels quals sigui 'l primer culpable, quan se plantejan las qüestions en el inevitable terreno de la violència, té la seguretat plena de veures amparat, protegit y defensat pels mausers que 'l país—sense distinció de capitalistes y treballadors—sosté ab els recursos que 'l poder li arrena.

Ens fem càrrec de que constitueix un ineludible deber dels governants el sosteniment del ordre públic amenassat. Pero a resguard de aquest deber que 'ls governs compleixen sempre, com si obresin automàticament, el capital se sent segur pera cometre las més grans iniqüitats. El capital se diu:

—Aquí que no peco, qu'en últim cas no ha de faltar qui m'ampari, y la victòria será sempre meva. Per això abusa tant, y principalment contra 'l dret que tenen els treballadors a associar-se, pera conseguir la millora de la seva sort. En un dret perfecte que las lleys els hi otorgan; pero que rarament poden fer efectiu. Perque quan l'invocan, el patró no té més que tirar al carre al qui tractan de valerse'n. Generalment l'odian ab tot el cor el dret de sindicar y de solidarizarse. ¿Per què quan aquest dret se ven desconsolat o atropellat, els poders públics que tenen el deber de veillir per l'harmonia social no han d'amparar als atropellats?

Se dirà que no hi ha cap llei positiva que a tant l'oblige. Es veritat, aqueixa llei no existeix! Pero, per lo mateix s'imposa la necessitat urgent de fer-la, y una vegada feta, la de cumplirla.

Entre tant, apena la situació de desemparo en que viu l'infeliç treballador.

El dret de declarar-se en vaga queda completament anulat per la impossibilitat en que 's troba de sostenerla, a lo menor en el nostre país, ahont las subsistencies son tan caras y 'l treball humà 's veu tan mal recompensat. Avants de decidir-se a retirar-se del treball deuria contar ab un quantió fondo de resistència. ¿Pero com allegar aquest foido si 'l miserabile salari que li donan, apenas li basta pera la satisfacció de sas més perentorias necessitats?

Llansar-se a l'aventura en tan precaries condicions, equival a arrostrar penalitats horribles, perills gravíssims y en últim terme 'l venciment. Se fa, no per càlcult, y sí sols, las més de las vegades, a impuls de la dignitat ofesa y de la desesperació.

Ja hi som. Si la vaga 's vol mantenir en condicions pacífiques no hi ha medi de sostenerla, per quant son infinitis els que moguts per la necessitat d'egoisme s'apressan a anar a ocupar els llocs de vaguistes, y llavoras la vaga 's transforma en un mer canvi de operaris, y als que han volgut ser formals els hi costa 'l pà.

Se necessita evitar aquest contratemps a tota costa, y llavoras començan las coaccions més o menys declarades, qu'és com dir que comensa també la protecció dels poders públics als capitalistas.

El conflicte s'agrava y venen las sangriás. Se suspen l'imperi de la Lley y domina la forsa bruta.

Y llavoras el treballador queda collit en el més terrible dels dilemes: se troba collocat entre las balles dels mausers si s'atreveix a fer cara a la forsa, y la fam si no s'resina a capitular.

En els països pobres, miserables, mal regits y governats com el nostre, ahont l'estalvi 's fa impossible, ahont no hi ha medi de formar grans fondos de resistència, ha de succeir sempre això, per l'inevitability de la necessitat.

S'ha de agrair l'esperit de germanor y de solidaritat dels treballadors, que veient els sufriments dels seus germans, secundan la seva actitud y també s'declaran en vaga. ¿Pero què hi guanyan uns y altres procedint això? Donar al conflicte majors proporcions, pero de cap manera evitar la prevista finalitat.

No, la vaga general no resolt res. Serà si volen un acte laudable y hermos de bon companyerisme; serà l'expressió dels sentiments fraternals que dominan en el camp treballador, pero res més que això. No s'conmouren ab aquest romanticisme ni 'ls burgesos, ni 'ls governs que 'ls guardan sempre las espartillas. Ans al contrari, fent us de un càlcult refinat dins de qu'era: «Quants més signin a patir, més prompte s'rinden!»

Fins donantse per realisada la vaga general completa—qu'és una veritable utopia—els primers que 'n serien víctimas foran els treballadors més pobres. ¡Ay de qui per aquests cassos no tinguis un pà a la post!

Si nosaltres siguem amants de aprofitarnos de les passions qu'engendran las injustícias socials, alentariam als treballadors llansantlos pel camí de la desesperació: empleariam el repertori de les frases més llampants y apassionadas per enhardirlos y encalibrinarlos, y quan els vegessim caure ametrallats o quan els sentiríem llançar les seves queixals desde un cul de presó, diríam ab tò teatral:

—Las grans causes necessitan víctimas!

Sens perjudici de dir de boca endintra, com els còmics:

(—També necessitan víctimas las grans farsas.)

Pero nosaltres no som sis. Ans que tot tenim consciència, y la consciència 'ns obliga a ésser esclaus de la veritat.

No som partidaris de que 'ls treballadors se deixin atropellar y molt menos encare ho som de que acceptin resignats una eterna servitud, quan per anar-se lliurant d'ella, sisquera paulatinament, pero en segura progressió, tenen els medios a la seva mà.

Aquests mèdis consisteixen en concertar l'accio social ab l'accio política; en no perdre de vista un sol moment las seves aspiracions de millora, y en anarlas fent efectivas, ab tenacitat y de quan en quan, per l'exercici de tots els drets polítics.

Si cada obrer es un ciutadà, y cada ciutadà, per la Lley del sufragi universal, té un vot; si la immensa majoria dels espanyols pertanyen a les classes proletàries, y aquestes classes augmenten, per obra de les explotacions del govern, qui pot negar que la sort d'Espanya està avuy en les mans dels proletaris?

Se dirà que falta entre ells organització política, pero s'haurà de reconèixer que no més que ab una mica de bona voluntat no hi ha res al món més fàcil qu'establir-la. Se dirà també que 'l lluire exercici de la voluntat del poble se veu contrariat pels abusos y las tropelias dels governants, pero s'haurà de reconèixer, que quan els electors volen la seva voluntat s'imposa.

L'únic inconvenient està en que las masses obreras en sa candides no s'apaguen distingir entre 'ls homes lleals y desinteressats que pretènguin secundar o dirigir la seva acció, o certs farsants disposta a explotarlas y arrodonir-se a expensas d'elles. Pero això ab una mica de pràctica s'desvaneix desseguida.

Garbellant un dia y altre dia, com el blat net sobre l'era. Garbellant un dia y altre dia se tira la brossa al femer.

DEMONS

ELS QUE SE 'N VAN

Antoni Franquesa y Sivilla

Una baixa molt sensible acaba d'experimentar la família republicana. El dia 29 del passat agost morí a Mataró l'infatigable campió de les idees democràtiques don Antoni Franquesa, metge il·lustre, orador eloquent y model de ciutadans laboriosos y dignes.

Milità sempre en les files del partit federal, y lo mateix en la tribuna que en la premsa sapigüe ferse un nom distintgit y respectat de tothom. Vencent la seva modestia, que 'l feya ser enemic de tots ostentació, els seus correligionaris l'obligen molts cops a desempenyar càrrecs, en els quals posa de relleu el seu talent, la seva perspicacia y la seva consecució.

L'enterro, efectuat el divendres, fou purament civil y resultà un acte imponent y grandioso. Mataró volgué associar-se al dol, posant de manifest les simpaties que 'l difunt s'havia guanyat en una vida de treball, d'abnegació y de probitat.

En pau descans!

Li nostre bon amich Arthur Vinardell ens comunica desde París un timo de que ha sigut objecte.

Estava mudantse de casa y per conseguència molt atrafegat, quan se li presentà un subjecte dientli qu'era 'l Director de LA CAMPANA DE GRACIA, que havia fugit de la presó: qu'era un drama lo que li havia passat, y que prompte rebrà carta dels amics López y Roca y Roca contantli tot. Necesitava tota urgença alguns fons. Y després de parlarli de certes intimacietats polítiques de qu'era estava molt enterat, li feu saltar 40 franchs.

Poch temps després el Sr. Vinardell contava 'l fet a un seu amich y li dava las senyals del subjecte (estatura regular tirant a baixa, aixut de carns, bigot pardo-gris retallat y cap calvo, representant com uns 40 anys d'edat.)

—Ja t'ha fregida—li digué l'amich—es el mateix fulano que va fer un timo fingintse director del Cu-cut.

Posteriorment s'ha sabut que va ferne un altre al escultor Blay, a qui's presentà ab el nom de Pepe Corominas y fingintse cusí del director de La Publicitat.

Doném tots aquests datos perque visquin previnuts els nostres amics de París y de altres punts.

Aquesta mena de auells solen ser de gran volada.

Nosaltres desitjém que, per més calvo que signi, algú l'agafi pels cabells.

En una hermosa carta dirigida per D. Nicolau Salmerón al Sr. Porrera, regidor de Barcelona, s'hi llegeix el següent pàrraf:

«Mucho espero de ese despertar del pueblo cata-

lán. Creo que Solidaridad puede ser el heraldo de las sanas ideas autonómicas que sirvan para dar vida propia y adecuada a las distintas regiones, á la vez que pondrá en contacto y fraternizará los espíritus de cuantos, como usted, anhelan libertad y progreso.

En aras de la idea todo otro sentimiento particularista y personal nada vale y debe desaparecer. Nunca es buena consejera la enemistad personal y es de almas rectas y nobles el posponer cualquier motivo á los del patriotismo y de la suprema conveniencia de ofrecerse unidos cuantos conluguén en unos mismos principios.

LA CARICATURA AL EXTRANGER

El desastre del clero francés

Pio X: —Us ofegueu?... Vamos, aquí teniu la benedicció apostólica.

(De L'Asino)

lo que hi ha que tenir, qué prompte aquells ultramontans, que per tant poca cosa 's desganyitan, quedarán ronchs y sense veu!

A Ciutat Real s'ha constituit ab gran entusiasme una junta de Solidaritat manxega, que comprén las quatre províncies de Toledo, Ciutat Real, Cuenca i Albacet: es á dir, tota la Manxa.

Vels'hi aquí com la llevor sembrada á Catalunya germina en les inmensas planures del Centre d'Espanya.

Cervantes parlá de un lugar de la Mancha de cuyo nombre no quería acordarse.

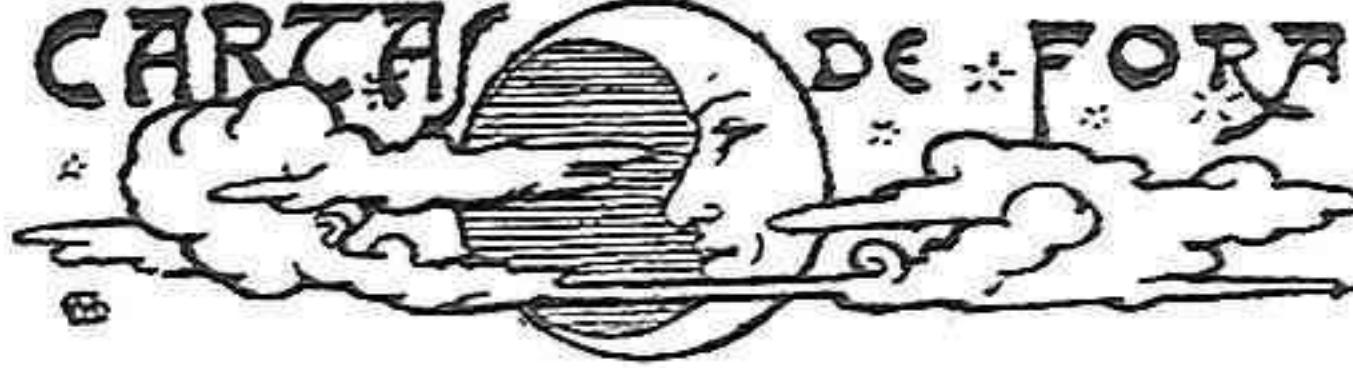
Sí aquella Solidaritat compleix ab el seu deber, Espanya entera se'n recordarà del lloc del seu naixement.

Ens pregunta *Un tafaner* pel correu interior:

«Qui es aquest senyor Vinaixa que d'un quant temps á n'aquesta part roda per aquí?»

Resposta nostra:

No ho sabém qui es; pero si l'*tafaner* vol informes d'ell, prenguis la molestia de buscar en algún kiosco *El Radical* de Valencia, del dia 3 d'aquest mes, y quedará plenament satisfeta la seva curiositat.

COPONS, 2 de setembre

L'autor de la carta enviada darrerament desde aquest poble á *LA CAMPANA* devia creure's aplicar una maniobra al nostre arcalde. Pero li ha resultat fallida. No es cert que per conseqüències de haver resolt no assistir a les reunions de les Societats ab música á la Iglesia, el Sr. Batlle's disgustés al extrém de perdre la xaveta publicant un bando de tons amenaçadors. El bando de referència anava senzillament contra 'ls que podent pagar no ho fan. Ningú ignora que l'nostre arcalde es home conscient, ab els principis de República y Democracia ben arrelats, y tothom sab el bé que les seves gestions han aportat á la població.

Al César... la rata, quan la té.

LA ESCALA, 4 de setembre

S'ha celebrat ab gran animació y alegría la festa major d'aquest poble. Els bons escalencs s'han divertit aquest any de valent, y els forasters han aprofitat el temps, sobre tot els aficionats á ballar sardanes, que han sigut enguany molt il·luminades, degut en gran part al esplendor de pubilles hermosas y aixeridas que hi han garbojetat el seu físich.

Els festeigs, com dihém, han sigut verament extraordinaris, sobressortint entre ells un número molt animat y divertit: l'arribada del diputat don Alejandro Lerroux

A Cuba se les clavan.
¿Per qué serà? No ho sé.
Lo cert es que en les vegades d' aquell florit edén torna á sonar dels rifles el llúgubre espàtach y l'allau matxete desenraynat llueix.
Y això que ja no vibran com en pretèrits temps de la *Marcha de Cádiz* els exultats accents, culpa, segons ens deyan, d' aquell trist capigirell!
Y això qu'ells son els amos, y qu'ells se fan las lleys y que per ells traballan, lluires del joc molest, sub que durant tants sigles se 'ls barrà tot progrés!
¿Com es donchs que 's barallan?
¿Com es donchs que inquiets reprenen els vells hàbits dels Gómez y 'ls Crombets?

La causa no s'explica, mes á la llegua 's veu que ab *Marcha* ó sense *Marcha*, alló no marxa bé.

En Canalejas ho ha dit ab andalusia arrogància:
—Tenim la vida política per dos anys assegurada.

Es á dir, durant dos anys seré els amos d'Espanya y estaré en possessió de la hermosa clau daurada que té la virtut d'obrir del pressupost l'arca santa.—
Bó es que 'l senyor Canalejas visquen tan ple d'esperances, però convé que no olvidi qu' en la terra castellana hi ha un ditxo molt expressiu qu'en brevissimes paraules diu qu'en 'questes y altres coses serà... *lo que tase un sastre*.
—Es ell el sastre? En tal cas, ha ben guanyat la jugada.
—No ho es? Donchs callar la boca y *lasciate ogni speranza*.

L'estiu toca ja á son terme. Aviat aquest cel blavós que ara ens encanta la vista serà de color de plom y la brisa jogenera se convertirà de cop en huracà formidabile que farà tronollá el món.
—Vina, vent fort, vina prompte! ¡Bufo, roncant, magestuós!
—A veure si ab la alendra escombras del horisont de la nostra pobra terra els emponsonyats vapors qu'en certs moments casi casi tapan la respiració!
—A veure si dús oxigeno al ambient d'aquests recòns!
—A veure si dels ulls nostres treus las bolvas y la poïs!
—A veure si 'ns desembrassas de mosquits, armes o corchs!
—A veure si al fi t' importa la ley de jurisdiccions!...

—Hi ha dos homes que 'l demanan.
—Dígals qu' estic ocupat.
—Ja 'ls he dit, pero insisteixen en que li volen parlar.
—¿Qué desitjan?
—No hi ha modo de feli'sho sortir del pap.
Van tots bruts, com si acabessin de féu un viatje molt llarg per camins y carreteras.
—Si serán dos criminals...
—No: en quant això, juraría que son dos frrossos de pa, mansos, tranquil, incapassos de buscar bronquias á un xay.
—¿Com entrahonan?
—Son russos.
—¿Russos?... Això si qu' es fals!
—Ells bé ho han dit.
—Donchs menteixen.
Ab la matansa que 'n fan contínuament, nit y dia,
¿dos russos víus? ¡Carcamal!
—No compréns tú que 't enganyan?
No pot ser que 'n quedí cap.

C. GUMA

La esclavitud de las ideas es más cruel para l'individuo, más funesta para l'género humà, que la esclavitud de las acciones.—
Garat.

Entre la estola y la paret

Y 'n serias, lector meu, de rich si tingueissi solzament una pesseta per cada vegada que 'n López Domínguez s'ha arrepentit d'haver acceptat la presidencia del ministeri!

Pastoralment candorós, á pesar de la seva edad, l'home, com que may se n'havia vist de més frescas, s'imaginava que ser jefe del Gobern era lo mateix que gironxar-se en un trapeci adornat de roses y violetas boscanas.

Dificultats? ¿Obstacles? ¿Trenca-colls?... Áhont, cóm, per qué?... Si en Villaverde, si en Silvela, si 'l mateix Azcárraga n'havia signat, ¿per qué no n'havia de poder ser ell, que procedeix d'Alcolea y té més historia que aquells tres pipolis plegats?

Don Joseph tirava 'ls seus culpis y, pensant interiorment, s'arreglava una existència presidencial verdaderament idílica.

—Quina será—deya—la meva missió? Bufar y fer ampollas... y cobrar á fi de mes els habers que ab arreglo á la ley de pressupostos me corresponguin.

La feynia del president se reduxeix á presidir... y posar el *Visto bueno* á las proposicions dels ministres. Per això hi ha tantas carteres; perque tots els homes eminent puguin arreplegarne una... y 'l jefe del Gobern tingui la satisfacció de no haverse de cuidar de res.

Y com á síntesis y restüm de las seves meditacions, exclamava:

—Qui més felis que jo? Vaig á donar bons empleos á tots els meus nebots, cusions, cunyats y de més familia... y el que venga detrás que arree.

¡Ay! Rahó tenia el poeta, quan en un moment de inspiració exclamava:

Ilusiones engañosas,
livianas como el placer...

El sentissin are al pobre López Domínguez, marejat, aburrit, ab un cap com uns tres quartans, examinant els expedients que 'ls ministres li presentan, no perque hi posi el *Visto bueno* tancat d'ulls, sino perque 'l estudiini y 'ls resolgui segons el seu leal saber li dongui á entendre...

Pero lo que més l'empipa; lo que més d'una vegada l'ha posat fora de test, fet tili pensar ab fruició secreta en la dimisió, es la qüestió religiosa.

El dia mateix de la presa de possessió del cárrec, un amic del general, que coneix molt el panyo, ja va avisarlo:

—Això del clero, D. Joseph, li donarà molts disgustos.

—¿Per qué?
—Perque es un assumpto que fá com els escar-

dots: tot es punxes. Agafí pel cantó que vulgui, pot tenir vosté la seguretat de que se'n clavará alguna.

—No se n'ha recordat pocas vegadas el general, d'aquesta mortificant profecia... Tantas com canaris té á casa, com soldats va veure á Crimea, com amics y parents ha collocat á la menjadora del pressupost, que ja es tot lo que 's pot arribar á dir.

La lluya es encarnissada, tremenda, abrumadora. ¡Qué compón, al costat d'ella, la vida agitada de campament, que D. Joseph coneix de sobra per haverne llegit bastantes descripcions!

Un ministre qualsevol li somet un projecte de lley relacionat ab las coses de l'Iglesia. El general se disposa á llegirlo, y apena ha arribat á la tercera ratlla, se li presenta una comisió:

—Es veritat, senyor President, qu'está vosté estudiant una modificació en la lley del matrimoni?

—En efecte; ab ella á las mans m' atrapan.

—Doncs tenim el sentiment de manifestarli que protestem energica y solemnemente contra aquest desastrat projecte que ofén las nostres creencies y possa en perill l'ordre social.

—Caramba! —fá'l primer ministre, sincerament espartat.

—Res més temim que dirli, don Joseph. Ja coneix la nostra opinió, qu'es la de tot el país. Si s'empenya en tirar endavant els seus propòsits, seva será la responsabilitat de lo que després succeixi.

—Això ray, homes; ho deixaré corre.

—Será lo millor, senyor president, será lo millor.

Y quedan aixís.

Pero, als quinze minuts d'aquesta entrevista, compareix al despaig de la presidència un'altra comisió.

—Venim á felicitar-lo, don Joseph.

—¿Sobres?

—Hem sapigut que prepara vosté una lley que donarà forsa y estabilitat al matrimoni civil.

—Preparava... pero he desistit de ferho.

—¿Y aixó?

—He vist que hi havia tants perills en aquest projecte, que acumulava sobre meu tants responsabilitats...

—Traició! ¡Cobardia!... Don Joseph... aixó que vosté diu no pot ser. Es absolutament necessari que aquesta lley vagi endavant.

—Pero...

—No hi ha pero que hi valgui. O cumpleix vosté la paraula, ó seva será la responsabilitat de lo que tamanya claudicació ocasioni...

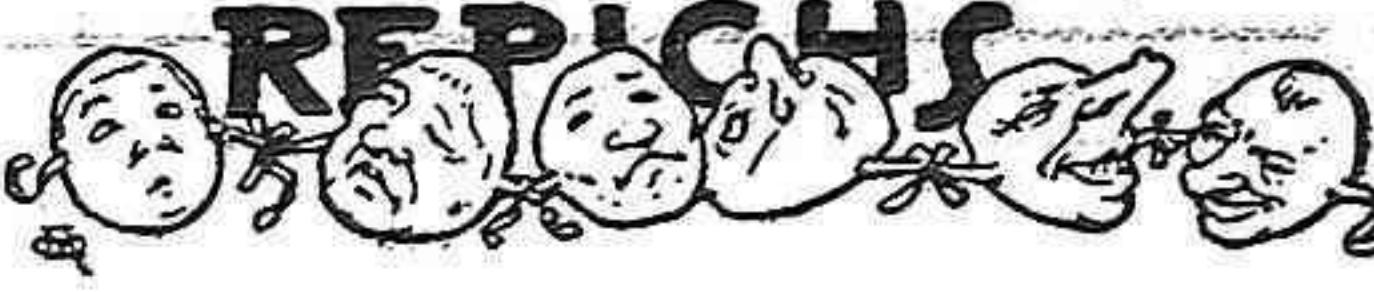
Y per aquest istil, demanin. El pobre López Domínguez està ja á punt de tornar-se tarumba. Si fá la reforma, responsabilitat; si no la fá, responsabilitat y mitja...

La estola s'ha girat contra ell, y per més que l'home procura defensarse apoyantse ab els elements radicals, els atacs del enemic son tan furiosos y desde llochs tan inesperats dirigits, que D. Joseph no sab materialment cap á quin cantó girar-se.

De qui será, al fi de la funció, la victoria en aquesta lluya sense treva?

Jo poso per la estola.

FANTÀSTICH

INDUPTABLEMENT qu'en García Prieto, al actuar de notari major del regne en l'acte de la boda regia, va contreure un mérit extraordinari.

Figúrinse qu'en García Prieto es un escéptic, y veurán si es meritori ser escéptic y donar fide.

Per qual motiu ara l'han investit ab un títol de noblesa, essent nombrat Marqués de los Placeres.

Quan deixi de ser ministre y passi á cobrar la cessantia, cada mes al firmar la nómina, ho podrà fer suscribintla aixís:

Marqués de los Placeres pacíficos.

Parla l'*Invincible*:

«No nos atrincheramos en parte alguna. Peleamos cara á cara, á pecho descubierto, y os llevamos por delante á todos desbandados, vencidos, sin razones que oponer, ni argumentos que alegar, porque además de la razón os falta el arte y la inteligencia.»

Ja es sabut que qui no té avia s'ha de alabar á sí mateix.

Y estan molt en el seu punt las alabansas que's tributa, á lo menos per lo que respecta als arguments y rahons que li hem dirigit nosaltres en una serie de articles, cap dels quals ha obtingut fins ara la més mínima resposta.

Invincible ha apelat á la cómoda estratagema del dissimulo.

•••

Fins ara no'ha vist més que l'auca del *Revolucionario malo*.

Y aquesta si que l'ha contestada... ó l'ha feta contestar pels altres, que vé á ser lo mateix.

Y ell, que s'alaba de no atrincherarse en parte alguna, no ha trobat, en aquest cas, altre recurs que amagar el cos darrera de un munt de taregada.

Se tracta de la neboda de un cardenal de Roma que va fugir en companyia de un jove ensotanat, capellà qu'era de un convent de monjas.

Algú dirà:—Tractantse de la neboda de un cardenal y de un prebère, de segur que haurán fugit al desert á fer penitència en classe de anacoretas.

Una cosa per l'estil. L'amorosa parella de primer antuvi's va dirigir á Monte-Carlo.

Ahont ab tota seguretat farán el sacrifici heroic de deixar tots els quartos á la ruleta, que massa que ho diu l'adagi: «Afortunats en amor, desgraciats en el joch.»

La elecció de quatre diputats republicans per Lisboa, implica la derrota personal del rey de Portugal.

Perque'l rey havia dit al seu primer ministre:—Te dono carta blanca, ab tal que no vagi á la Cámara un sol republicà.

Y n'hi van quatre. Y están animats del ferm desitj de acabar ab un jefe d'Estat que consideran altament nociv per la nacionalitat portuguesa.

La qüestió de Cuba

L'ONCLE SAM.—Amich Estrada Palma, quan li sembli que això es cuyt, avísim, que jo ja estich à punt.

Giremnos, donchs, de cara á Portugal, que molt ens interessa la entaulada lluya. ¡Qui sab si aquesta vegada eixirà per Ponent el sol de la República!

Llegeix:

«The Times», de Londres, publica un llarg article tractant dels excelents resultats de un nou canó de tiro ràpit usat en les maniobras anglades.»

El progrés mecànic produueix aquestes mortiferas maravelles.

Pero es d'esperar que l' progrés moral y social ne produueixi d'altres que las fassí completament inútils.

¿De què servirán els canons de tiro ràpit quan no hi haja soldats que's posin al seu alcans?

Un cas de solidaritat que's dona ab freqüència en els cossos deliberants.

Moltas vegadas contra un projecte desatentat ó perjudicial del govern, se forma una pinya de totas las oposicions, en la qual hi entran las més radicalment contraposades.

¿Y qui es que s'atreveix á tatxar aqueixa conjunció de inmoraltat política?

Donchs lo que fan els representants del poble, ¿com no ha de ser lícit que ho fassí el poble mateix, quan se tracta de derribar un estat de cosas ruinós y vergonyós, que detenta la soberania nacional?

Els simplistes que no volen ferse càrech de una cosa tan senzilla, més que l' nom de simplistes me reixen el nom de ximpets.

Un alt personatge polítich ha dit que l' programa polítich del actual govern es ampli y profundament radical, y que quan el govern cayguí quedará en calamit de programa, tal com succeí al abandonar en Sagasta el poder l' any 1902.

Magnífich! Perque ab això queda plenament demostrada la importància soberana dels partits monárquichs que pujan al poder tan sols á redactar programes al seu calor de la digestió.

Pero aquests programes no's realisan mai.

En la inauguració de la Càmera agrícola de Rubí, el diputat indiscretible de Tarrasa va resumir els discursos y va ferro condemnant el caciquisme.

¡Ell, el gran cacich del districte, condemnant la base del seu poder y el motiu de les seves trapellerias era lo que faltava veure!...

Ja tenen rahó els que diuen que á alguns barruts se'ls tragaria la terra, si á la mateixa terra no li fessin fàstich.

Un pobre obrer portá á inscriure á una criatura filla seva al registre civil, y'ls empleats del registre

se'l tragueren del davant sense servirlo perque'l bon home no tenia quartos ni diners per adquirir la cédula.

Per lo tant, ja ho saben els que careixen de fondos pera traure la cédula; renuncien á engendrar fills, y si n'engendran, resigninse á que careixin de tot, fins de personalitat.

Lo qual no deixa de ser una verdadera infamia.

En un poblet de la província de Granada, un agutizil s'empenyava en fer pagar un tribut ilegal á un pobre comparet. Aquest demanà rebut; pero l'agutizil se negà á ferli, y com aquell s'oposés al pago, l'agutizil li prengué un burro carregar ab un sach de farina.

Acut el comparet als tribunals, y l'jutje's nega á entaular procés. Hi acut l'agutizil, querellantse de injurias contra l'expoliat, y's tramita á tota pressa, ab la idea manifesta de ferli la foscosa.

Espanya, terra de miseria, de fam, d'expoliació, de injusticia.

¿Com se comprén, ab tals condicions, que hi hagi un sol espanyol honrat que's resigni á viurehi?

Á LO INSERTAT EN LO NÚMERO 1944

1. XARADA.—En qua der na do ra.
2. ANAGRAMA.—Fransa—Nafras.
3. TRENCÀ CLOSCAS.—Formagèria—Colominas.
4. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Florencia.
5. FUGA DE CONSONANTS.—Lo timbul del Bruch.
6. GEROGLIFICE.—Com mes ratas mes quas.

Han endevinat totas ó part de las solucions correspondents al número anterior, els caballers: A. Monclús (Musclus), Joseph Montañá Riera (a) Trempat, Enrich Bonagarriga (a) Suat, Tres calandris de Masnou, Raymond Torroja Valls, Francisco Escolà, Joseph Polls, Salvador D'elmont, Francisco Montañá y Guasch, Un empleat de Telefònus, y Pau de las Calsas Curtas.

A UNA QUE NO TÉ TOTAL

¡Qu' es estrany que total pena no tinguis tants cops qu' el teu costat he probat ferten!... Per forsa has de tenir la pell mes dura

que sola de sabata; perque, creume, sempre que ferten probó de fortas que las faig fins te hu-dos-tersa. Me sembla á mi que gust has de trobarhi per que foras molt bleda,

que 't deixessis posar les mans á sobre que no fos del teu gust ó conveniencia. Segona avuy tal cosa

no sents sentne soltera, dos lo quart que 'ns uneix no fem á trossos,

que molt bé podrifa esser;

quan estigüem casats, jo t' asseguro segona tens paciencia;

com que meva allavoras podré anar mes á fondo ab mes franquesa;

total haig de trobar-te al temps de dir: Jesús, ó fora un bestia.

ANTÓN DEL SINGLOT

ANAGRAMA

—Allá al carrer de 'n Rosal, has vist, Pau, quânta total, hi hâ...

—Sí, allá al peu d' una tot.

—Y, sabes tú, que espera allí?... porque això que 'ls he vist...

—Sí...

—Creys no fos el seu tot.

—No es això, temen.

—¿Vols dí...?

—Sí; temen que al tallé Aymí, s' hi promogui un esbalot.

—¿Fan huelga eis traballadors?...

—Sí, y l' amo... i'ls hi dí socors!...

CARLES DE LAVIOLA

TARGETA

TORERO «SIMON»

Formar ab aquest nom degudament combinat el d' un home polítich.

CEROP

ROMBO

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

</